

מסורת הש"ס

(א) נכשירי יומת עה: ד"ה כסוים פירש קוים בלשון ארמי; (ב) ונלמג מג: לקמן נמ: א; שיר לע"ב: ד) נ"א אכל זי אמריק; (ה) ונעין מוס' בכותב: יט: ד"ה פרה ומוס' ע"ז כד: ד"ה פרה וכו';

הגהות הב"ח

(א) ר"ש ד"ה אכל בני וכו' דורכד או שה"ל; (ב) תוס' ד"ה (בדק הקוסם) היינו וכו' או לא סבין מאי כ"ל וכו' וכו' א"י נמקט;

מוסף רש"י

הני תרתי בויעי דסמיכי להדדי. א"ס ט שט ענות בריאה וזין חוט הריאה מפקסין צניהון טרפה, דלמריין מתמת נקב שהיה עינין נדקין יחד ועלה צניהם קרוס וק"ל קרוס עטלה מתמת מכה א"ט קרוס טעריפ, י' עמד לין ז' הקרוס יעמוד הנקב ומתות מיל הפרדס ענו' קמ'. ה' אגני אית לה לריאה. לנד ממרי האומות הגדולות (שם עמ' קמא). או חליף. היינו חסרה ממקום שהיא ראויה להיות שרי (על עמ' גמ). חיוי ברייתא. הרעות כפאר וצערים (על עמ' גמ).

אלו טרפות פרק שלישי חולין

מו.

עין משפט נר מצוה

א ב מ"י פ"ז מהל שמיטת הלי"א סמג עשין ט טוש"ע י"ד סי' לו ספי' ג: פא ג מ"י שם פ"ח הלי"א סמג ט טוש"ע י"ד סי' לה ספי"ג ופגה"ה: ד (מ"י) שם הלכה ז ג טוש"ע שם ספי"א א: פב ה ו מ"י שם הלי"א טוש"ע שם ספי"ג ז:

שיטה מקובצת

א] כל הני חיוי ברייתא ואמרי לה כל הני עיוי ברייתא הכי אית להו: ב] כעניניה דדורדא או בן שתי: ג] ברייתא רעות באפר ואמרי לה ברייתא בריאות ושמינות: ד] דורדא על שם שהיא קלישתא ואדומה: ה] ובחשובות הגאונים הבבליים: ו] ואותן הריאות להיות חסרו והוא לה: ז] מגינה על הנקב נתיא אבל איכ' בהמט: ח] מ"י מרמי דמבבצא הוה טרף: ט] א' לא סבין מאי טרפה כ"י כשהאונות סרוכות זו לזו כסדרן או סרוכות וסוככות אצל צלעות או כבשר: י] למה צריך נפחיה כיון אלא מתפרק: יא] א' לא דאמרי וכו'. נ"ב א' אבל אם אמרי דאין סוכה אלא מתמת נקב אחי שפיר הא דבקינתן בנפחה וכו': יג] והריד משה דפונטייתא הנוכר בערוך: יד] אין דרכו להיות חסיר וחליף אלא לאוני: יו] דברי קבלה וכן פסק רבינו תנאל וכתב דאי מהדה לה להרנא שרחה ה"י: יז] דחרא גופה לא אכשירין אלא: יח] ולא הוה סבר רב איש למטרפה דהא כולהו הכי אית להו אלא ודאי אפי' על השניה קאמר לכשרה:

רבינו גרשום

כבועא דלא אמריין נקיבין בנעא אחריתי אם דמו הנקבים להדדי דאמריין לאחור שחיטה נקבה והוא כשרה אבל אוליין לחומרא ואמריין קרום שחיטה הוא: הני תרתי בועי דריאה דסמיכין להדדי כ"י דאמריין כיון דסמיכין להדדי [חיישין] שמה [ש] נקב ביתנים ולאו אחי מידי לטותמי הנקב: וא' לא תרתי אינון וטרפה כלומר דאמריין נקב ביתנים: כל הני חיוי ברייתא הכי אית להו ואיכא דאמר כל הני עיוי ברייתא הכי אית להו:

כסדרן כשרה היינו במקום שסמוכות האונות זו לזו דחברתה מגינה על הנקב ו' אם כן בחנם הוה מחלק בין כסדרן לשלא כסדרן אם היה חילוק אפילו כסדרן ואם היינו מפרשים היינו רצייתיהו שזהו גידולה שרגילה הסירכה לצד שם בלא נקב הוה ניחא אצל ר"ח פירש רצייתיהו הו כנו מרצעייתיהו כלומר היינו דרך רציעתו והיה נראה לפרש דרגילה הסירכה לצד בכל מקום צריאה בלא נקב מתוך שהיא שאצבת כל מיני משקה והא דטרפה שלא כסדרן היינו משום שסופה להתפרק וחשיב נקובה כיון שסופה לנקב אצל קשה מהא דאמר לקמן (דף מה).

ואמר רבא "הני תרתי בועי דסמיכי להדדי לית להו בדיוקתא יחדא ומתחויא כתרתי בייתנין" סילוא ובועינן לה אי שפכן להדדי חדא היא וכשרה ואי לא תרתי ניגהו וטרפה ואמר רבא י'ה' אוני אית לה לריאה אפה כלפי גברא תלתא מימינא ותרתי משמאלא י'חסיר או יתיר או חליף טרפה ההוא יתירתא דאתאי לקמיה דמרימר הוה יתיב רב אחא אבבא א"ל מאי אמר לך א"ל אכשרה ניהלה א"ל הדר עיילה קמיה א"ל זיל אימא ליה למאן דיתיב אבבא לית הלכתא כוותיה דרבא ביתרת והני מילי דקיימא בדרא דאוני אבל ביני ביני טרפה ההוא ביני ביני דאתא לקמיה דרב אשי סבר רב אשי למיטרפה א"ל רב הונא מר בר אוביא יבל הני חיוי ברייתא ה' הכי אית להו וקרו לה מבחי עינוניתא דוורדא והני מילי מגואי אבל

כשרה דקיימא דברא דאוני: אכל בני ציני. כגון מלמטה לערוגה כענוניתא דוורדא (א) טשהיא בין שמי הערוגות מלמטה או שיש אחת באמצע האומא על גבה של כסדר חיתוכא דאוני טרפה: ט' דברייתא. רועות דאפלו. ואמרי לה דברייתא צריאות ושמינות: עינוניתא. כמו אינוניתא אונה קטנה. דוורדא על

שס"ז קלישתא ואדומה: וה"מ מגואי. מתמת: א' אפילו טרפה דאסא. קטנה כעלה של הסם. ומדקצר רב אשי למיטרפה שמע מינה לאו אורחה ובהני דידן דאית רבובא דידהו אי משכחינא ריאה דלית בה עינוניתא כשרה. ויש אומרים שאם חסרו אונות הימין מלטריפין לה צהעמיה הואיל יתרת היא וצתשוזת וצבזבליים מלמתי כן אכל לא שדעמתי ואין הדבר כשרה צעניי הואיל ולא קיימא דברא דאוני יתרת היא ואותם הראויות להיות וחסרות והוא לה כחליף וטרפה וכדמשכתן תרתי עינוניתא שמעתי מפי מורי הוקן שנחלקו זה גדולי הדור ר' יהודה בן רבי ברוך וחזיריו ולא פירש לי דעתו ונראה לי שהיא טרפה דהא יתרת דציני ציני היא ולא אורחה דחדא גופה לא אכשרן אלא משום דכל הנך צרייתא הכי אית להו: דדמיא

פירוש הקוטרם אע"ג דקרוס העולה מתמת מכה אינו קרוס להתפרק סותמתה ומגינה יותר שהקרוס הולך וחוק ומיהו הא דפריך רב ר' יוסף לרבינא גבי ריאה שניקבה ודופן סותמתה י' אי לא סבין אלא רב ר' יוסף שמע הא דרבינא צרישא ופריך עלה ואי הוה שמיע ליה מילתא דרבה הוה נמי פריך עלה ומתוך הלכות טרפות של רבינו גרשום ותשובת הגאונים שכתב הרב ר' יוסף ט"ע משמע נמי שהסירכה מתמת נקב היא בזה שמלריכין נפחיה כשהאונות סרוכות זו לזו כסדרן או סמוכות וסרוכות בלעות או בצצר שבין הללעות והשתא אם הסרוכות באות בלא נקב ח"כ כסדרן למה צריך נפחיה כיון דלא י' מתפרק וכן צריאה הסרוכה לדופן במקום רצייתא דאוני י'ה' א"ס לאו דאמר דאין סירכא אלא מתמת נקב וכו' שפיר דבדקין לה נפחיה שמה עיין לא נעשה דאין אלא פירש בקוטרם לאומא והיא אלא פירש ברייתא דאין יקר והסירה יש לאכול ופירש לי טעמו וטעם האוסרין ונראה לו דשרי וי"ת פסק לאיסור ואמר דכל המאכל אונה סרוכה באומא מאכיל טרפות בישראל דנראה טעם האוסרין דרבה לא הכשיר אלא בתרי אוני ואומא אין שם אונא עליה אלא שם ריאה כדאמר רבא ה' אוני יש לה לריאה ואם איתא שבעה מצעי ליה ולכן קראוה ראשונים אומא לפי שאינה בכלל אונות דשם ריאה עליה שזהו עיקר הריאה וצאוני המיר רבא כמו שמפרש בקוטרם שעומדת צמייר החוה כלקמן ואינה מתפרקת אצל באומא דהיינו ריאה לא המיר ועל הממיר להביא ראייה וכן דה"ג וצתשובת הגאונים והר"ר משה דפונטיין"א י' וזכר בערוך עם הגאונים וכן נוהגים בכל מקום לאיסור חוץ ממקומו של רבינו שלמה שפסע היתר וכל רבותיו אוסרין חוץ מרבו (של) הזקן ולאו ממקום שפסע היתר של רש"י וכתב הר"י ז"ל שרבינו גרשום ורבינו נתשון גאון ר"ח ורבינו שמואל ור"י בן רבינו יהודה כולם מתירים וצתוספות רבינו יהודה מלמתי להמיר בשם ריב"ז דאי לא הוה אומא בכלל אוני לא תמלא שלא כסדרן צתמאל ורבא אמר סתם בין צימין בין צתמאל והא דלא אמר שבעה אוני אית לה לריאה משום חסיר וחליף נקט חמשה דאומא אין דרכו להיות חסיר וחליף אלא י' לחמשה אוני ועוד נמי נראה דאפילו אם אין אומא שם אונא עליה מכל מקום נקט רבא אוני לשמעתיין דאפילו באוני שלא כסדרן טרפה כדמפרש בקוטרם ואי הוה נקט אונא הסרוכה לאומא הוה אמינא דאוני באומא אפילו שלא כסדרן כשרה: א' שפכי אהדדי חדא היא וכשרה. כמז בעל הלכות גדולות דבעות צשיפולי ריאה דהיינו צשיפולי אונות או אומות טרפה ופירש הטעם דכל יתר כנטול דמי ותימה דמה ענין זה אלא זה ואי חשיב ליה יתר צסוף ריאה הכי נמי באמצע ואין לאסור מפני שנראה כמתי צועות דהא מכשריין היכא דשפכי אהדדי ושמה טעם דכשעומד צסוף סופו ליפסק ולנקב וטוב ליהרר שכל דצריהם דצרי קבלה וכן פסק רבינו י' גרשום וכתב דאי מהדר לה אורחה צריאה כשרה: א' י' אאו טרפה. כמז בעל הלכות טרפות של רבינו גרשום דאפילו יש הפסק דאפיהם כחוט השערה טרפה משמע דאי חשיב אהדדי כשני חוטין לא י' חשיב סמיכי אהדדי וכתב רבינו יהודה דוקא צועות שיש בהן מוגלא אכל נמחים קשין אפילו סמיכי כשרה וכן פירש רבינו שמואל: ב' הני עיוי ברייתא הכי אית אהו. והא דאמר דציני ציני טרפה היינו היכא דגדולה הרבה ואין דומה לענוניתא דורדא פירש בקוטרם דכי משתכתן תרתי דטרפה דהא יתרת דציני וציני לאו אורחה דחדא גופה לא י' אכשר אלא משום דכל הני עיוי צרייתא הכי אית להו ואם אין לה אפילו אחת כשרה ורבינו אפרים אומר דכל אחת לא היה אומר כל הני עיוי צרייתא הכי אית להו י' ולא היה סבור רב אשי למטרפה דהא כולהו אית להו אלא ודאי אפילו על שנים קאמר דכשרה משום דהני עיוי צרייתא הכי אית להו ולפיכך אם אין לו אפילו אחת טרפה ונראה דאין ראייה מצהמות שלנו דשמה חלוקות משלהם כדלשכתן צפרק הלוקח צהמה (בסרוט דף יט): דפרה בת שלשה שילדה ודאי לכהן וצהמות שלנו יולדות לפעמים צנה שניה י' אם לא שנאמר דכשילדת צנה שניה תשש כחה ושוב לא תלד עד שנה רצייתא ועמא דבר כרש"י מדקאמר וקרו לה טצחי עינוניתא דוורדא משמע כפירושן דאין שם אלא היא דלא מקצבר כלל לומר דקאי אשניה ובכל מקום שהיא סרוכה טרפה ואם חסר אחת מן האונות אין העינוניתא מנטרפת להשלים: